

ACQUIS-UL COMUNITAR ÎN MATERIA RĂSPUNDERII PENTRU PRODUSELE DEFECTUOASE

LECTOR UNIV. DRD. ARDELEANU-POPA CARMEN TEODORA
Universitatea din Oradea, Facultatea de Drept

Résumé: Pendant cet ouvrage, l'auteur analyse la problématique concernant la responsabilité du fait des produits défectueux. Loi no. 240/2004 est la transposition en droit roumain d'une directive communautaire du 25 juillet 1985 ayant pour objet d'imposer un droit uniforme en cette matière, afin de protéger les consommateurs de la même manière quelle que soit l'origine du produit défectueux qui leur a causé dommage.

Directiva 85/374 CEE din 25 iulie 1985 privind răspunderea pentru produsele defectuoase reprezintă o tentativă novatoare de armonizare a răspunderii civile în cadrul dreptului european. Ea reprezintă o încercare de unificare a unui sector al dreptului civil al țărilor membre, fiind rezultatul unui compromis complex între statele membre și interesele consumatorilor și ale producătorilor.

Directiva 85/374 CEE prezintă o importanță deosebită deoarece ea constituie primul instrument al politicii comunitare în domeniul răspunderii civile și un test al posibilităților de armonizare în domeniul dreptului civil¹.

Armonizarea reglementărilor în materie de produse defectuoase este grevată de existența regimurilor paralele și a numeroaselor derogări, expresie a consensului dificil la care s-a ajuns între cele două părți implicate – consumatorul și producătorul- dar și a persistenței interesului național în detrimentul interesului comunitar.

Uniformitatea reglementărilor juridice a răspunderii pentru produsele defectuoase se impune în vederea bunei desfășurări a confruntării care are loc pe piață între produse similare. Un alt motiv ar fi acela că reglementările diferite în acest domeniu pot distorsiona concurența, pot afecta libera circulație a mărfurilor în interiorul pieței comune și totodată pot duce la o protecție diferită a consumatorilor împotriva daunelor cauzate sănătății și bunurilor acestora de către un produs defectuos. Schimburi economice echitabile implică și reguli juridice uniforme. O legislație mai strictă în materie de răspundere pentru produsele defectuoase într-un stat membru va defavoriza producătorul acestui stat, în comparație cu cel dintr-un stat vecin unde răspunderea în această materie este mai puțin strictă.

Directiva 85/374 se încadrează în programul complex de protecție a consumatorului în care guvernează principiul îmbunătățirii calității vieții cetățenilor Uniunii. Calitatea de consumator este privită în cadrul CEE ca o nouă formă de cetățenie. Cetățeanul european trebuie să se bucure de aceleași garanții deoarece ca și consumator are acces nu numai la produsele provenind din propria sa țară, dar și la produsele din celelalte țări membre, iar protecția sa trebuie să fie identică.

În ce privește noțiunea de consumator, aceasta este privită în literatura de specialitate prin prisma a două concepții: obiectivă și subiectivă².

Potrivit concepției obiective, în noțiunea de consumator intră orice persoană.

Potrivit concepției subiective, pentru ca persoana să fie consumator ea trebuie să dobândească, să posede, să utilizeze un bun sau un serviciu în afara competenței sau specialității sale.

Răspunderea pentru produsele defectuoase este o aplicație, fără îndoială, a teoriei riscului: acesta este riscul creat prin punerea în circulație a produselor care stau la baza acestei răspunderi.

¹ Constantin Teleagă, *Armonizarea legislativă cu dreptul comunitar în domeniul dreptului civil. Cazul răspunderii pentru produsele defectuoase*, Editura Rosetti, București, 2004, p. 183.

² Camelia Tamara Ungureanu, *Drept internațional privat. Protecția consumatorilor și răspunderea pentru produse nocive*, Editura All Beck, București, 1999, p. 3.

Defectul produsului și punerea în circulație a acestuia constituie cei doi piloni ai răspunderii producătorului pentru produsele defectuoase. Aplicarea directivei are deci un dublu temei: în primul rând material, defectul produsului și în al doilea rând volitiv, punerea în circulație a produsului.

În esență, textul european propune un principiu de răspundere fără culpă a producătorilor în caz de prejudiciu cauzat prin defectul unui produs și suprimă orice diferență între victime, care trebuie supuse aceluiași regim de răspundere chiar dacă sunt sau nu legate prin relații contractuale de producător³.

În ce privește legislația română, o reglementare unitară a materiei prin armonizarea dreptului român cu dreptul comunitar este necesară deoarece se impune obligativitatea însușirii acquis-ului comunitar de către dreptul român în vederea aderării României la Uniunea Europeană.

În acest sens, directiva este transpusă în legislația română prin Legea nr. 240 din 7 iunie 2004 privind răspunderea producătorilor pentru pagubele generate de produsele cu defecte⁴. Această lege reglementează raporturile juridice dintre producători și persoanele vătămate ori prejudiciate de produsele cu defecte, puse în circulație, răspunderea civilă pentru pagubele generate de aceste produse, precum și dreptul la acțiune pentru repararea pagubelor.

Pentru antrenarea răspunderii civile a producătorului, trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

1. existența unui produs cu defecte pus în circulație de producător

În ce privește această condiție, prin produs cu defecte se înțelege potrivit art. 2 alin. 1 din Legea nr. 240/2004, produsul care nu oferă siguranța la care persoana este îndreptățită să se aștepte, ținându-se seama de toate împrejurările, inclusiv de modul de prezentare a produsului, toate utilizările previzibile ale produsului și data punerii în circulație a produsului.

2. existența unei pagube

Prin utilizarea unui produs defectuos poate fi afectată viața, integritatea corporală, sănătatea sau proprietatea consumatorului.

3. existența unui raport de cauzalitate între defect și pagubă

Sarcina probei cu privire la cele trei condiții revine consumatorului prejudiciat.

În ce privește fundamentul răspunderii, considerăm că este o răspundere obiectivă, întemeiată pe defect, fără culpă. Defectul constituie prin el însuși faptul generator al răspunderii.⁵

Acțiunea pentru repararea prejudiciului cauzat de un produs cu defecte se prescrie în termen de trei ani din momentul în care reclamantul a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască paguba, defectul și identitatea producătorului. Răspunderea obiectivă justifică limitarea în timp a posibilității de a intenta acțiune a victimei.

De asemenea este prevăzută o limită temporală în ce privește răspunderea producătorului. Astfel, victima nu mai poate să ceară repararea pagubei dacă timp de zece ani nu a introdus acțiune. Această prevedere se justifică prin uzura produselor care pot fi cauza defectelor, îmbunătățirea continuă a normelor de securitate și creșterea exigenței consumatorilor și progresul tehnico-științific.

³ Camelia Toader, *Răspunderea pentru produsele defectuoase. Situația transpunerii în legislațiile naționale a directivei 85/374/CEE, cu privire specială la Franța și Germania*, Revista de drept comercial, nr. 11, 1998, p. 104.

⁴ Publicată în Monitorul Oficial nr. 552 din 22 iunie 2004.

⁵ G. Viney, P. Jourdain, *Traite de droit civil. Les conditions de la responsabilite*, Paris, LGDJ, 1998, p. 760.